

Osmangazi İlçesi, Mollagürani Mahallesi, 5008 Ada, 56 Parsel ‘deki İbrahim Ilıçı Konutunun Koruma Projesi

Büşra KAYAALP¹, Mohammed Yahya Hadi AJAJ², Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ³

¹ B.U.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D., Bursa, TURKEY, ORCID ID 0009-0005-3091-8677

² B.U.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D., Bursa, TURKEY, ORCID ID 0009-0002-9420-6415

³ B.U.Ü., Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü., Bursa, TURKEY, ORCID ID 0000-0003-2335-7371

Corresponding Author: Büşra KAYAALP, busrakayaalp54@gmail.com

Özet

Geleneksel konut yapıları, Bursa'nın kentsel kimliğini oluşturan temel bileşenler arasında yer almakta; kentin tarihsel gelişimini, sosyal yaşam biçimlerini ve geleneksel yapıyı kültürünü yansıtmaktadır. Ancak modernleşme süreciyle birlikte değişen kullanıcı gereksinimleri, işlev kayıpları ve plansız müdahaleler sonucunda bu yapıların önemli bir bölümü özgün mimari ve mekânsal niteliklerini yitirme riskiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu bağlamda, söz konusu yapıların korunması yalnızca fiziksel onarım süreci olarak değil, aynı zamanda kültürel sürekliliğin sağlanmasına yönelik bütüncül bir yaklaşım olarak ele alınmalıdır. Bu çalışma, Bursa ili Osmangazi ilçesi Hisar bölgesinde yer alan ve günümüzde kullanılmayan İbrahim Ilıçı Konutu'nun mevcut durumunun belgelenmesi, mimari ve yapısal özelliklerinin analiz edilmesi ve yeniden işlevlendirme ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Yapı üzerinde gerçekleştirilen yerinde incelemeler, ölçüm çalışmaları ve görsel belgeler aracılığıyla bozulma türleri ve niteliksiz müdahaleler tespit edilmiş; elde edilen veriler ışığında, yapının özgün karakterini koruyacak ve çağdaş kullanım gereksinimlerine uyum sağlayacak restorasyon önerileri geliştirilmiştir. Sonuç olarak çalışma, kentsel sit alanı içerisinde yer alan geleneksel konutların sürdürülebilir biçimde yaşatılmasına yönelik bilimsel temelli bir koruma modeli ortaya koymaktadır.

Article Info

Research Article

Received: 16/04/2026

Accepted: 15/07/2026

Anahtar Kelimeler

Restorasyon,
Geleneksel Konut,
Analiz, Koruma
Projesi, Bursa, Hisar

Öne Çıkanlar

Bursa Hisariçi'nde
bulunan 19. yy
geleneksel konut örneği
olan yapının analizi ve
koruma projesi.

The Conservation Project of the İbrahim Ilıcı House Situated in Osmangazi District Mollagürani Quarter Block 5008 Parcel 56

Abstract

Traditional residential buildings constitute one of the fundamental components of Bursa's urban identity, reflecting the city's historical development, social life patterns, and vernacular construction culture. However, as a result of modernization processes, changing user requirements, functional obsolescence, and unplanned interventions, a significant portion of these buildings has become increasingly vulnerable to the loss of their original architectural and spatial qualities. In this context, the conservation of such structures should not be approached merely as a process of physical repair, but rather as a comprehensive strategy aimed at sustaining cultural continuity. This study focuses on the documentation of the current condition of the İbrahim Ilıcı House, located in the Hisar district of Osmangazi, Bursa, and aims to analyze its architectural and structural characteristics within the framework of adaptive reuse principles. On-site surveys, measured drawings, and visual documentation were conducted to identify deterioration patterns and inappropriate alterations. Based on the findings, conservation-oriented restoration proposals were developed to preserve the building's original character while ensuring compatibility with contemporary functional requirements. Consequently, the study presents a scientifically grounded conservation model for the sustainable revitalization of traditional residential architecture within an urban conservation area.

Keywords

Restoration, Traditional Residential Architecture, Architectural Analysis, Conservation Project, Bursa, Hisar

Highlights

Architectural Analysis and Conservation Project of a 19th-Century Traditional Residential Building in Bursa Hisariçi.

1. Giriş

Bursa'nın, konumu, tarihi, kültürel mirası ve mimarisi açısından en önemli ve en renkli ögelere sahip semtlerinden biri olan Hisar'da yer alan İbrahim Ilıcı Konutu'nun tarihi 19. yüzyılın sonlarına dayanmaktadır. İbrahim Ilıcı Konutu'nun konumu bakımından Bursa'nın tarihi bir bölgesi içindedir. Fetih Kapı ve Zindan Kapı'ya çok yakın olan, aynı zamanda Arkeopark ile aynı sokakta bulunan Güranlı (Yeşil) Mescidi'nin karşısında bulunmaktadır. İki cephesi yola bakan yapının ön cephesi olan güney cephesi Tarihi Pınarbaşı Parkı'na bakmaktadır. İbrahim Ilıcı Konutu, 1862-1880 yılları arasında yapıldığı tahmin edilmektedir. Bodrum katı kagir, zemin ve 1.kat ahşap karkastır. Küçük bir bahçeye sahip olan eve iki farklı bahçe girişi ile ulaşılmaktadır. İlk dönemde tek katlı olan ve büyük bir bahçeye sahip olan yapıya sonradan bir kat daha eklenmiştir. Eklenen üst kat Cumhuriyet dönemi geleneksel konut mimarisinin özelliklerini yansıtmaları ve Bursa'nın çok önemli yeri olan Hisar'da yer alması, araştırma konusu olarak bu yapı grubunun seçilmesinin nedenlerini oluşturmaktadır. Bu yapının özgünlüğü yapının daha

önce hiç çalışılmamış olmasıdır. Yapı 1986 yılında tescillenmiştir. Yapının zemin katı şu anda kullanılıyor olsa da üst katın çatıdan su alması sebebiyle tehlike oluşturmaktadır. Bundan dolayı yapı insanlara zarar vermeden ve yok olmadan önce kente kazandırılması gerekmektedir. Yapı ile ilgili kapsamlı belgeleme çalışması yapılmıştır. Yapının mimari ve tarihi özelliklerinin değerlendirilmesi, yapının mevcut durumu, yapıda görülen bozulmalar, restitüsyon ve restorasyon projelerini içermektedir. Bu çalışmanın amacı İbrahim Ilıcı Konutu'nun mimari özelliklerini koruyarak, özgün detaylarına uygun bir şekilde yenilemek; gerekli restorasyon tekniklerini kullanıp, aynı işleviyle yaşatmaktır.

1.1. Çalışmanın Amaç ve Kapsamı

Geleneksel konutların korunması, yalnızca fiziksel yapının onarılmasını değil, aynı zamanda kültürel, tarihsel ve toplumsal değerlerin gelecek nesillere aktarılmasını amaçlayan bütüncül bir koruma yaklaşımını gerektirmektedir. Uluslararası koruma literatüründe, tarihi konutların özgün plan şeması, yapı tekniği, malzeme özellikleri ve çevresel bağlamı ile birlikte değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Ahunbay, 2019; Feilden, 2003).

Bu kapsamda, geleneksel konutların korunmasına yönelik çalışmalar; belgeleme, analiz, restitüsyon, restorasyon ve yeniden işlevlendirme süreçlerinin birbirini tamamlayan aşamalar olduğunu ortaya koymaktadır (Jokilehto, 1999; Feilden, 2003).

Osmanlı dönemi Anadolu konutları üzerine gerçekleştirilen araştırmalar, geleneksel Türk evinin mekânsal organizasyonu, sofa tipolojisi, çıkma kullanımı ve ahşap karkas yapı sistemi gibi karakteristik özelliklerinin bölgesel farklılıklar göstermekle birlikte ortak mimari değerler taşıdığını ortaya koymaktadır (Eldem, 1968; Kuban, 1995).

Bursa geleneksel konutları da bu mimari mirasın önemli örnekleri arasında yer almakta ve Osmanlı sivil mimarisinin gelişimini yansıtmaktadır (Aksoy, 2011; Tomsu, 1941).

Koruma kuramı alanında yapılan çalışmalar, tarihi yapıların sürdürülebilir biçimde yaşatılabilmesi için özgün malzemenin korunmasını, minimum müdahale ilkesinin uygulanmasını ve yapıların kültürel değerlerine zarar vermeden güncel yaşam koşullarına uyarlanmasını önermektedir (Ahunbay, 2019; Jokilehto, 1999; ICOMOS, 1999).

Bu bağlamda İbrahim Ilıcı Konutu'nun belgelenmesi, mimari özelliklerinin değerlendirilmesi ve koruma kararlarının geliştirilmesi sürecinde hem ulusal hem de uluslararası koruma ilkelerinden yararlanılmıştır. Çalışma, Bursa'nın geleneksel konut mirasının korunmasına katkı sağlamayı ve benzer nitelikteki tarihi yapıların gelecekteki koruma çalışmalarına bilimsel bir örnek oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu süreçte yapının rölöve ve restitüsyon çizimleri hazırlanmıştır. Aynı zamanda çalışma kapsamında yapılan malzeme, bozulma ve dönem analizleri değerlendirildikten sonra yapının koruma projesi için gereken müdahale kararlarının verilmesi ve restorasyon projesi çizilmesi hedeflenmiştir.

2. Materyal ve Yöntem

Bu bölümde yapının mevcut durumu, konumu ve genel özellikleri ele alınmıştır.

2.1. Materyal

Çalışmanın bu kısmında yapının mevcut durumu, plan ve cephe özelliklerinden genel olarak bahsedilmiştir. Yöntem kısmında ise yapı hakkında elde edilen veriler ve çalışmaların hangi araçlar yardımıyla ve nasıl yapıldığı kısaca açıklanmıştır.

2.1.1. Yapının Mevcut Durumu

İbrahim Ilıcı Konutu; Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Mollagürani Mahallesi, H22d07a4a Pafta, 5008 ada, 56 parselde bulunmaktadır.

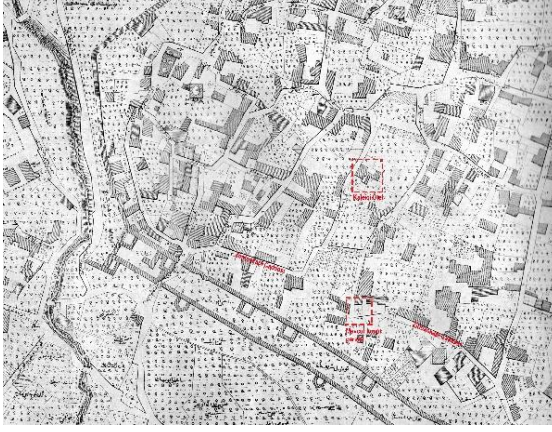

Şekil 1.Yapının Parsel Bilgileri ve Uydu görüntüsünün çakışması. (Osmangazi belediyesi E imar Müdürlüğü sayfasından alınmıştır-Aralık 2024)

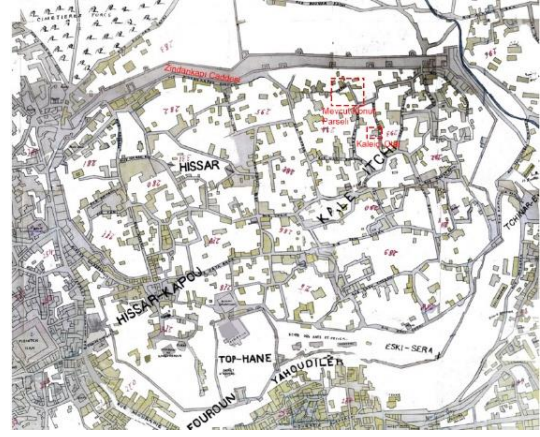
Yapı konumu bakımından Bursa'nın Hisar'daki tarihi yapıların hepsine çok yakındır. Fetihkapı'nın ve Tarihi Pınarbaşı Parkı'nın kuzeyinde, Tahtakale Kapısı'nın batısında aynı zamanda Güranlı Türbesi'nin doğusunda Güranlı Sokak ve Kavaklı Caddesi'nin birleşiminde bulunmaktadır.

Yapı; 2 katlı, bahçeli ayrık nizamdır. Mevcut parselin içinde bahçe duvarına bitişik, imar planında yer almayan bir yapı vardır. Yapının güney ve batı cephesi yola cephelidir. Doğu ve kuzey cepheleri bahçeye bakmaktadır.

1862 Suphi Bey haritasına bakıldığında parselin o zamanlarda meyve bahçesi olarak adlandırıldığını görülmektedir. Yapının 1880 tarihli Bursa haritasında mevcut olması sebebiyle 1862-1880 yılları arasında yani 19. Yüzyılın sonlarına doğru inşa edildiği düşünülmektedir.

Şekil 2. Yapının Suphi Bey Haritası üzerindeki yeri. (1862)
<https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/122041>

Şekil 3. 1880 tarihli Bursa haritasında parselde yapının izleri.
 (Osmangazi Belediye Arşivi)

Yapının plan şeması kısmi bodrum, zemin ve birinci kat olmak üzere üç katlıdır. Yapının çatısı ahşap kırma çatı ve alaturka kiremit kaplamadır. Çatıda anten direği için oluşturulan yarık dışında baca için herhangi bir boşluk bulunmamaktadır. Bacalar cephelerden açılmıştır.

Yoldan ters L şeklindeki bahçeye giriş için iki dış kapısı bulunmaktadır. Esas giriş Kavaklı Caddesi üzerinde olan ahşap kapıdan sağlanmaktadır. Giriş kapılarının üzerinde sundurma olup, alaturka kiremit kullanılmıştır. Güranlı Sokak tarafında olan özgün ahşap giriş kapısı günümüzde kullanılmamaktadır. Bahçede eğime bağlı olarak basamaklar bulunmaktadır. Mevcut bahçe duvarına hem kuzey hem doğu cephesinden bitişik iki ayrı yapı bulunmaktadır. Bahçede küçük topraklı alanlarda bitkiler, nar ağacı, asma çardağı ve iki çeşme bulunmaktadır. Kavaklı Sokak üzerindeki kapıdan girildiğinde kuzeye doğru yaklaşık olarak 43 cm yükseklik farkı bulunmaktadır. Güranlı Sokak'tan girildiğinde ise doğu tarafa doğru 96 cm'lik yükseklik farkı basamaklar ile çözülmüştür. Yapıya giriş için iki farklı kapı kullanılmıştır. Zemin kat için doğudan, birinci kat için güneyden, bodrum kata kuzey tarafından erişim sağlanmaktadır. Zemin kat ve birinci kat kerpiç dolgu ahşap karkas, bodrum kat ise 56 cm lik moloz taş duvar sistemle inşa edilmiştir.

Şekil 4. Yapının vaziyet planı

2.2. Yöntem

Çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma kapsamında öncelikle konuya ilişkin literatür taraması gerçekleştirilmiş, ardından saha çalışması yapılarak yapı yerinde incelenmiş ve çalışma konusu olarak belirlenmiştir. Yapının tarihsel gelişimi ve mimari özelliklerinin ortaya konulabilmesi amacıyla arşiv kaynakları, yazılı belgeler ve sözlü görüşmelerden elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Yapının inşa döneminin belirlenmesinde Bursa'nın tarihî haritalarından Suphi Bey Haritası ile 1880 tarihli harita karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Rölöve çalışmaları kapsamında yapı, metre, ATuMan LS-P lazer metre, terazi hortumu ve yardımcı ölçüm ekipmanları kullanılarak yerinde ölçülmüş; plan, kesit ve görünüş çizimlerine esas teşkil eden ölçü verileri elde edilmiştir. Yapının mevcut durumunun belgelenmesi amacıyla sistematik fotoğrafik kayıt çalışması gerçekleştirilmiş ve mimari elemanlar ayrıntılı olarak belgelenmiştir. Malzeme ve yapım tekniğine ilişkin değerlendirmeler gözlemsel analiz yöntemiyle yapılmıştır. Yapının tarihsel süreç içerisinde geçirdiği değişimlerin belirlenmesinde mevcut yapı izleri, malzeme farklılıkları ve eski fotoğraflar karşılaştırmalı olarak incelenmiş; elde edilen veriler doğrultusunda restitüsyon projeleri hazırlanmıştır. Son aşamada yapıda tespit edilen bozulma ve hasarlar analiz edilerek, özgün mimari karakterin korunmasına yönelik müdahale kararları geliştirilmiş ve koruma projesi oluşturulmuştur.

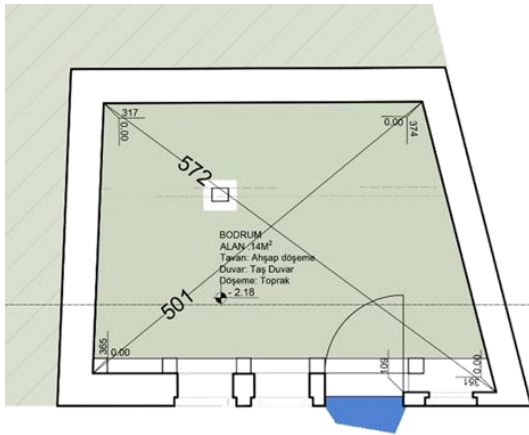

Şekil 5. Araştırma Yönteminin Aşamaları

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Yapının plan, cephe, yapım tekniği ve malzeme özellikleri

Yapının bodrum katı, yaklaşık 14 m² alana sahip yamuk bir mekandan oluşmaktadır. Kapının sağında, içten açılabilir ancak dışarıdan kapatılmış bir pencere yer alırken, solunda ise her biri 73 cm genişliğinde ve 58 cm yüksekliğinde iki dikdörtgen pencere bulunmaktadır. Bodrum duvarları taş malzemeden inşa edilmiştir. Bodrum katının yüksekliği, zemin seviyesinin altında yaklaşık 218 cm olarak ölçülmüştür. Duvar kalınlığı ise 56 cm'dir. Bodrum katının yapısal durumu, ahşap elemanların çürümesi ve toprak zeminin düzensizliği nedeniyle iyi değildir. Zemin, köşeler arasında farklılık göstermektedir. Günümüzde depolama alanı olarak kullanılmaktadır.

Şekil 6. Bodrum kat planı

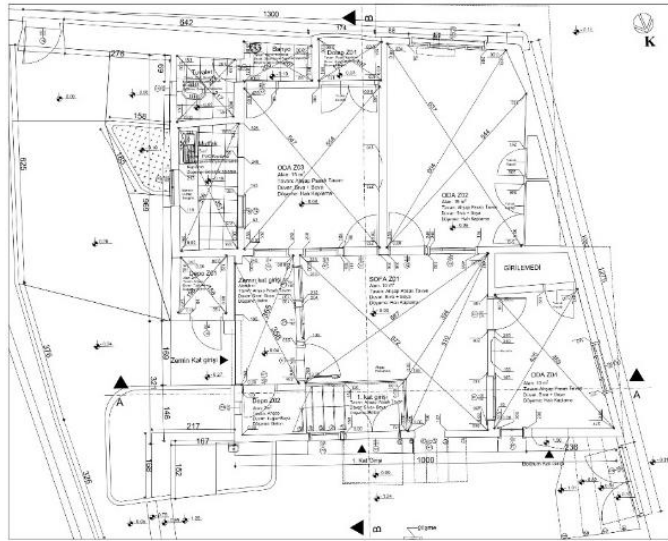
Şekil 7. Bodrum katın içten görünüşü

Yapının zemin katına doğu cepheden erişilmektedir. Yapıya girilmeden önce dışarıda sağda ve solda depo Z01 ve depo Z02 olmak üzere iki adet depo bulunmaktadır. Zemin kata, genişliği 101 cm ve yüksekliği 203 cm olan ahşap kapıdan girilmektedir.

Giriş kapısı sofa Z01'e açılmaktadır. 19 m² olan sofadan diğer üç odaya da erişim sağlanabilmektedir. Aynı zamanda odada doğu cepheye açılan iki, kuzey cephesine açılan bir, oda Z03'e ve oda Z04'e açılan birer pencere bulunmaktadır. Oda Z02 19 m² olup, güney cepheye bakan bir penceresi bulunmaktadır. Bu odada parseldeki eğriliğin yapıda devam etmesi gözle görülmektedir. Odaya girildiğinde mevcut eğriliğin bir kısmını sağ taraftaki yüklüklerle düzeltilmiştir.

Oda Z03 de; 156 cm genişliğinde, 190 cm yüksekliğinde ve 113 cm derinliğinde iki kapaklı ahşap kapaklı bir dolap bulunmaktadır. Ayrıca banyoya ulaşmak için bir ahşap kapı vardır. Mutfaka ulaşmak için bir kapı ve pencere bulunmaktadır. Oda Z02 ile ortak olan duvarda ise bir kandillik bulunmaktadır.

Mutfak bahçeye bakmaktadır. Mutfakta iki pencere bulunmaktadır; biri Sofa Z03'e, diğeri bahçeye açılmaktadır. Mutfak döşemesinde seramik karolar, duvarlarında sıva ve boya bulunmaktadır. Tavanında ise pvc kaplamalar mevcuttur. Mutfakta kapı yoktur, doğrudan oda Z03'ye açılır. Banyo iki bölümden oluşmaktadır; birinci bölüm banyo olup içinde bir el yıkama lavabosu bulunmaktadır, diğer bölüm ise banyonun zemininden 7 cm yüksekliktedir. İçinde bir tuvalet ve doğu cephesine açılan, banyonun zemininden 140 cm yükseklikte bir pencere bulunmaktadır, boyutları (36x55) cm'dir. Banyonun zemin ve duvarları seramikten yapılmıştır, tavan ise banyo kısmı beton ve tuvalet kısmı PVC den oluşmaktadır. Sofa ve diğer odaların tamamının zemini halı ile kaplanmıştır. Duvarlar ise sıva üzerine boya yapılmış ve tavanları da ahşap pasalı tavadır.

Şekil 8. Zemin kat rölövesi

Yapıya sonradan eklenen birinci katta 101 sofa, 102 oda, 103 oda, 104 mutfak, 105 WC, 106 banyo, 107 depo mekânları yer almaktadır. Kat planında 101 sofa ve 103 oda özgün halini koruyabilmiştir. Diğer mekânlar ise belli ekler ya da dönüşümler geçirmiştir. Sofaya açılan ahşap 17 basamaklı dengelenmiş merdiven ile zemin kata direkt erişim sağlanmaktadır. Ancak yapının iki ayrı kat olarak kullanılması nedeniyle iki ayrı giriş yapılmıştır. Zemin kattaki merdivenin etrafı md f plak ile kapatılmıştır. 101 sofa 9.45 x 4.48 m boyutlarında ve +3.98 kotunda yer almaktadır. Ferah olan sofanın

alanı 45 m² dir. Sofanın dışarı bakan her duvarında genişlikleri 106-108 cm arasında değişen pencereler mevcuttur. Üç adet giyotin P11 penceresi, iki adet giyotin P10 penceresi ve üç adet batıya bakan P9 penceresi bulunmaktadır. Kuzey duvarında ise sonradan eklenen balkona giriş için çift kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır. Güney duvarında ise odalara açılan çift kanatlı ve tek kanatlı olmak üzere iki kapı bulunmaktadır. Zeminin tamamı halı ile kaplanmıştır. Sıva üzerine yeşil renk boyanan duvarlarda yer yer çatlaklar ve dökülmeler vardır. Tavanı ahşap pasalı tavandır. Odanın tamamı 15 cm'lik ahşap sandalyelik bandı ile çevrilidir.

Şekil 9. 101 Sofa kuzey duvarı

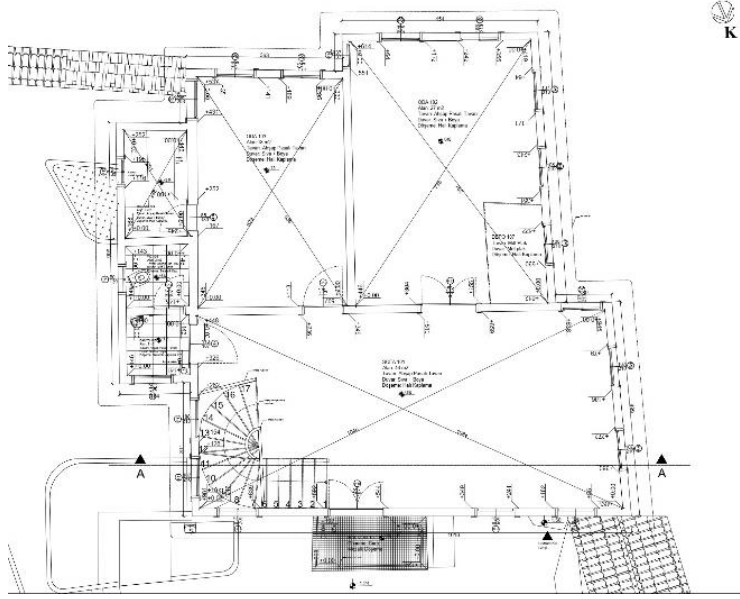
Şekil 10. 101 Sofa güney duvarı

102no'lu odaya sofadan çift kanatlı kapı ile geçiş sağlanmaktadır. 6.14 x 4.46m. boyutlarında olan odanın alanı 27 m² olup +3.85 kotundadır. Odada 5 adet güneye bakan P9 ve 1 adet doğuya bakan P14 pencereleri yer almaktadır. Zemini halı kaplama olan odanın tavanı pasalı tavandır. Duvarları sıva üzeri boyadır, çatlaklar ve aşınmalar mevcuttur. Ayrıca odaya sonradan eklenen bölmeleri mdfluktan yapılan 1.35 x 2.29m. boyutlarında 107 no'lu depo bulunmaktadır.

103 no'lu odaya sofadan açılan tek kanatlı ahşap kapı ile erişim sağlanıyor. 5.37 x 3.46m. boyutlarında ve +3.81 kotundadır. Güney cephesinde 2 adet P9 penceresi vardır. Zemini halı kaplama olan odanın tavanı tıpkı sofanınki gibi pasalı tavandır. Duvarları sıva üzeri boyadır, çatlaklar ve aşınmalar mevcuttur. Doğu duvarında ise bir adet P9 penceresi ve mutfığa açılan tek kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır.

2.52 x 1.68 m.boyutlarında olan 104 no'lu mutfığın alanı 4 m² dir. 55 x 180m. olan mermer tezgâh ve 30 x 1.60m. boyutlarında ahşap açık mutfak rafı mevcuttur. Zemini seramik kaplama olan odanın tavanı pasalı tavandır. Duvarları sıva üzeri boyadır,

çatlaklar ve aşınmalar mevcuttur. K14 kapısı ile banyodan girilen; 1.43 x 1.46m. boyutlarında olan, 105 no'lu WC'nin alanı 2 m² dir. 1 adet klozet ve üzerinde bir pencere mevcuttur. Zemini seramik kaplama olan WC'nin tavanı pasalı tavanıdır. Duvarları sıva üzeri boyadır, çatlaklar ve aşınmalar mevcuttur. Sofadan açılan K13 kapısı ile erişim sağlanan 1.40 x 1.46m. boyutlarında olan 106 no'lu banyonun alanı 2 m² dir. 1 adet lavabo, banyo sobası ve yanında bir pencere mevcuttur. Zemini seramik kaplama olan banyonun tavanı pasalı tavanıdır. Duvarları sıva üzeri boyadır, çatlaklar ve aşınmalar mevcuttur. Yapıya sonradan eklenen 107 no'lu balkon 2.62 x 1.24m. boyutlarındadır. Zemini cam mozaik kaplanmıştır. Etrafı 50 cm uzunluğundaki metal korkuluk ile çevrelenmiştir.

Şekil 11. Birinci kat rölövesi

3.1.1. Batı Cephesi

Güranlı Sokak' a bakan batı cephesi ahşap karkas sistem üzerinde sıva ve geleneksel Bursa evlerindeki görülen hardal sarısı renkte boyanmıştır. Cephede birinci katta 5 adet etrafı pervazlarla çevrili ahşap süslü P9 pencere, zemin katta ise 1 adet P6 metal korkuluklu pencere bulunur. Bahçeye açılan özgün ahşap, metal tokmaklı giriş 2 kapısı ve alaturka kiremitli sundurması da görülmektedir. Yağmur oluğunun bitimi +7.82m. kotunda olmakta ve tahmini en yüksek mahya kotu +9.37m.' dir. 25 cm'lik alın tahtasının altında ahşap katmanlı ve dikdörtgen formunda çıkma yapan çıtalardan oluşan cephe süsü vardır. Birinci kat çıkmalarına destek 20 cm genişliğinde iki adet ahşap payanda vardır. Zemin katta payandanın 4 cm solunda önceki dönemlerde kapatılmış pencere izi belli olmaktadır. Ayrıca çatıda baca olmadığından cephelerde yer yer bacalar mevcuttur.

Şekil 15. Güney Cephesi ve Rölöve Çizimi

3.1.3. Doğu Cephesi

Doğu cephesi bahçeye bakmaktadır. Genişliği 11.32 m. ve zemin seviyesinden yüksekliği 9.23 m'dir. Zemin kata giriş buradan sağlanmaktadır. Bu bölüm beton ve boya malzemesi içermekte olup, cephelerde 12 cm yüksekliğinde ahşap kirişler mevcuttur. Ayrıca, sonradan eklenmiş, Z01 no'lui depo olarak kullanılan bir bölüm bulunmaktadır. Girişin yanında, 28 cm yüksekliğinde bir basamakla ulaşılabilen bir pencere mevcuttur. Girişin batı tarafında, üst kata çıkan merdivenlerin altında yer alan Z01 numaralı bir depo daha bulunmaktadır. Üst katta, doğu kısmında iki pencere bulunmaktadır. Cephenin batı kısmında ise, banyo ve mutfak için iki pencere daha bulunmaktadır. Bina cephesinin genel durumu iyi değildir. Tavanın yapısal durumu, yağmur suyu sızıntıları nedeniyle çok kötüdür. Tavanın bitimine yakın, 30 cm yüksekliğinde, dikdörtgen ahşap elemanlardan oluşan bir sıra (şerit) bulunmaktadır. Cephede ayrıca, kuzey tarafında dört basamakla ulaşılabilen ikinci bir giriş mevcuttur.

Şekil 16. Doğu cephesi ve Rölöve Çizimi

3.1.4. Kuzey Cephesi

Kuzey cephesi bahçeye bakmakta olup 11.84 m genişliğinde ve 9.23 m yüksekliğindedir. Cephede bodrum ve üst katlara erişim sağlayan girişler bulunmaktadır. Zemin seviyesinin altında bodrum kata ait bir kapı, iki pencere ve

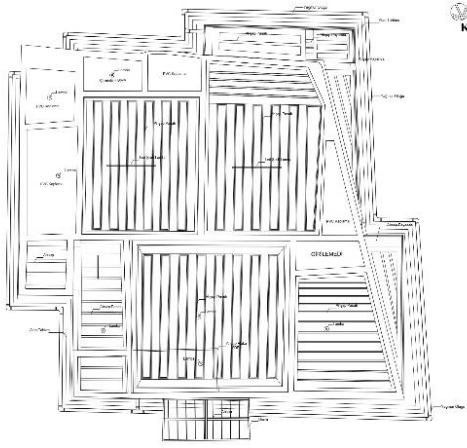
kapatılmış bir pencere yer almaktadır. Girişte dört basamakla ulaşılan iki kanatlı ahşap kapı bulunmakta; sağında Z01 mekânlarına ait iki pencere ve baca, solunda ise merdiven penceresi yer almaktadır. Kapı üzerinde üst kata açılan balkon yer almakta olup, balkona açılan kapı özgün değildir. Üst katta ayrıca özgün ahşap pencereler bulunmaktadır. Cephenin köşe kısmında zemin katta sonradan eklenmiş depo mekânı, üst katta ise banyoya ait özgün pencere yer almaktadır. Cephede bahçeye açılan tek kanatlı ana giriş kapısı ve üzerinde kiremit kaplı saçak bulunmaktadır. Üst bölümde dekoratif ahşap süslemeler ve alaturka kiremit kaplı çatı dikkat çekmektedir. Ayrıca batı yönündeki bahçe girişinde çift kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır.

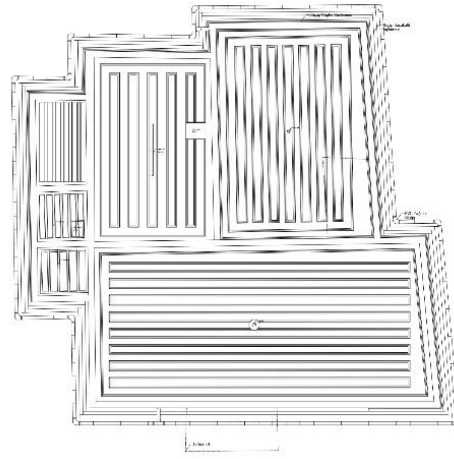
Şekil 17. Kuzey cephesi ve Rölöve Çizimi

Tavan planları

Yapının zemin kat tavanı; sofa Z01, oda Z02, oda Z03 ve oda Z04'te odanın uzun kenarına paralel olacak şekilde ahşap pasalı tavan uygulanmıştır. Mutfakta PVC tavan kaplaması mevcuttur. Banyo da plastik tavan kaplaması ve dairesel aydınlatma ile donatılmıştır. Banyodaki küvetin tavanı beton kaplamalı olup, dairesel aydınlatmaya sahiptir. Birinci kattaki tüm tavanlar ahşap pasalı tavadır. Ölçüleri net olmamakla birlikte, odalar ve pasaları birbirinden farklılık göstermektedir. 101 Sofada 8 adet dikdörtgenin, 102 odada 7 adet dikdörtgenin, 103 odada 5 dikdörtgenin etrafı çerçevelenmiştir fakat 104 mutfakta 6 adet dikdörtgenin, 105 WC de 6 adet dikdörtgenin, banyoda ise 5 adet dikdörtgenin etrafı çerçevelenmemektedir. Ek olarak 105 WC ve 103 odanın tavanından çatı arasına erişilebilecek girişler mevcuttur.

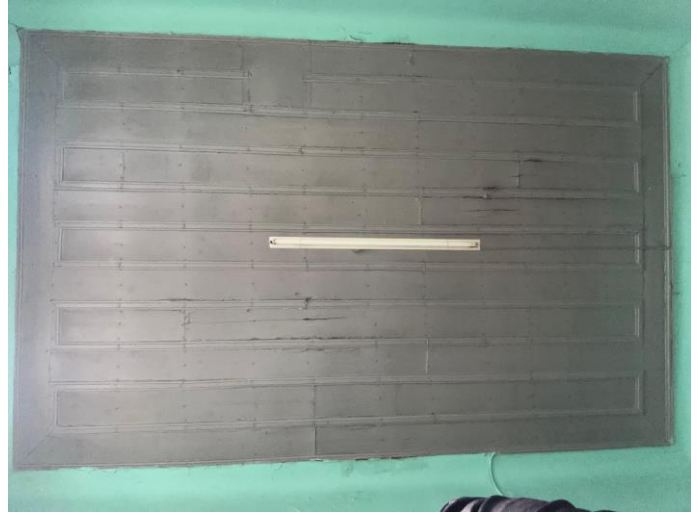
Şekil 18. Zemin kat tavan planı rölöve

Şekil 19. Birinci kat tavan planı rölöve

Şekil 20. Z01 oda tavanı

Şekil 21. 103 Oda Tavanı

3.2.1. Yapım Tekniği, Malzeme Özellikleri ve Taşıyıcı Sistem Özellikleri

Yapının bodrum kat, batı, doğu ve güney duvarları olmak üzere üç tarafı toprağa gömülüdür. Duvarları yığma moloz taş duvardır. Bahçe girişinin bir duvarı yığma moloz taş duvardır. Zemin kat ve birinci kat duvarları ise ahşap karkastır. Duvarların üzerine kireç sıva yapıp geleneksel Bursa evi renklerinden biri olan hardal sarısına boyanmıştır. Yapının temelleri zemin seviyesi altında kaldığı için herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır.

Şekil 22. Bodrum kat duvarı

Şekil 23. Dökülen sıva tabakasının altından görülen bağdadi çıtalar.

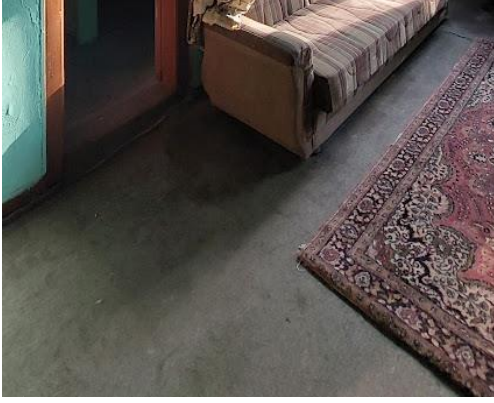
Yapının bodrum katı dışında taşıyıcı elemanların ölçülerine ulaşabileceğimiz herhangi bir kısım yoktur. Sadece cephede görülen bağdadi çıtalardan ve bodrum kat tavanından ahşap döşemesi olduğu görülmektedir. Bu yüzden ahşap dikme ve kirişler hakkında net bilgi verilememektedir. Dikmeler yan etkilere karşı payandalar ile desteklenmiştir. Birinci kattaki üçgen çıkmalar kalınlığı 20 cm, uzunluğu 90-110 cm olan payandalar ile desteklenmiştir. Bodrum katta ahşap taşıyıcı sistem elemanlarının birleşimlerinde sağlamlığı arttırmak düz bindirme ek detayı uygulanmıştır.

Şekil 24. Bodrum katta uygulanan düz bindirme

Döşemeler

Yapının bodrum kat mahallerinin döşemesi yoktur. Toprak zemin olduğu gibi bırakılmıştır. Zemin kat ve birinci kattaki mevcut mutfak, banyo ve WC mekanları karo seramik kaplamadır. Zemin kat ve birinci kattaki oda ve sofaların döşemesi halı kaplamadır. Özgününde bodrum kat tavanına bakıldığında ahşap kaplama olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 25. Oda 103 halı kaplaması

Şekil 26. Banyo seramik kaplaması

3.3.1. Çatı örtüsü

Yapının çatısı kırma çatıdır. Çatı kaplaması alaturka kiremittir. Giriş'in bir kısmı sonradan Marsilya tipi kiremit kaplama ile onarılmaya çalışılmıştır. Çatıya sonradan anten direği yerleştirilmiştir. Çatı çok eski olduğu ve hiç onarım geçirmediği için büyük tehlike oluşturmaktadır. Çok rüzgarlı havalarda çatıdan kiremitler düşmektedir, bu yüzden kiremitlerin üzeri hiç güvenli olmamasıyla birlikte taşlarla sabitlenmeye çalışılmıştır. Çatının taşıyıcı sistemi görülememiştir. Dış cephede ise alın tahtası ile çerçevenmiştir.

Şekil 27: Çatı güney görünüşü

Şekil 28: Çatıdaki kiremitlerin düşmemesi için eklenen taşlar ve anten için açılan delik

Yapı elemanları ve dekoratif öğeler

Yapının ilk döneminde **merdiven** olmadığı söylenilmektedir. Zemin kattaki pencereden de anlaşıldığı üzere merdiven yapıldıktan sonra pencerenin bir kısmı kapatılmıştır. İlk başlarda ortak kullanılan merdiven sonrasında etrafı kapatılıp sadece 1. kata ayrı geçiş için kullanılmıştır. Zemin kattan (0.00 kotundan) birinci kata (+3.98m) kotuna erişimi sağlayan ahşap, dengelenmiş, 17 basamaklı merdivenin yaslandığı duvarlarda 3 adet P11 giyotin pencere bulunmaktadır. Merdivenin ahşap, kıvrımlı korkuluklarının merdivenle aynı döneme ait olduğu düşünülmektedir. Rıht yüksekliği 21.5 cm.'dir.

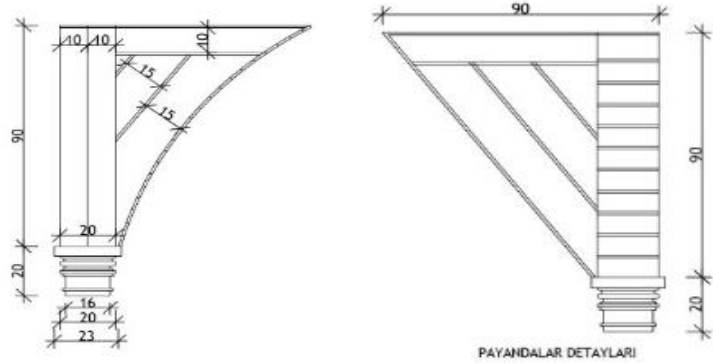

Şekil 29. Dengelenmiş ahşap merdiven

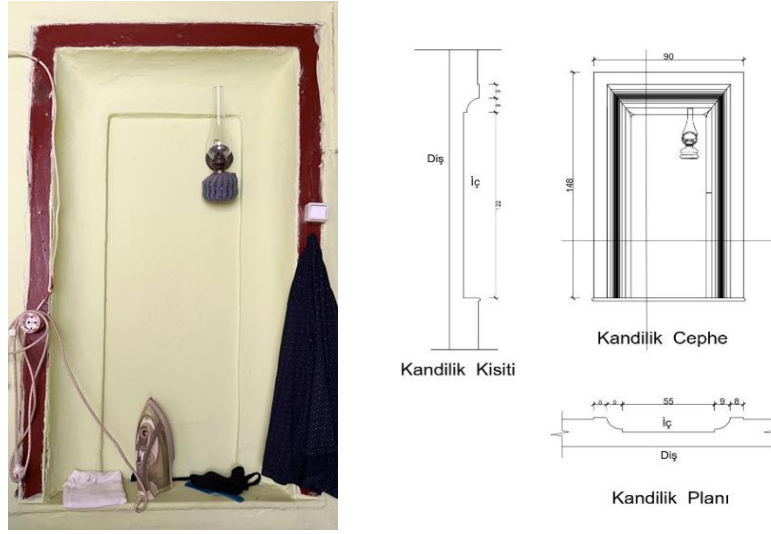
Şekil 30. P12 no'lu pencere Şekil 31. P11 no'lu pencere Şekil 32. P10 no'lu pencere

Zemin kat pencerelerinin özgün olmadığı birinci kat pencerelerinden ise 106 no'lu banyoda bulunan 8 bölmeli giyotin P12 penceresinin özgün olduğu ve sonrasında sırayla 4 bölmeli P11, 2 bölmeli P10 a dönüştürüldüğü düşünülmektedir. Eskiden cam boyutlarının küçük olması ve sonucunda da pencereler daha küçük camlı ve daha çok bölmeli olmasından dolayı pencereler böyle bir dönüşüm geçirmiştir. Birinci kat üçgen çıkmalarının taşınabilmesi için ahşap payandalar yapılmıştır. Bu payandaların alınlığı 20 cm uzunluğu döşemenin 110 cm aşağısındadır. Fakat mevcut durumunda alt kısmındaki süsleme detayları zarar görmüştür.

Şekil 33. Payanda Detayı

Oda Z03 ve oda Z04 te kandillikler bulunmaktadır. Kandillikler bilinenin aksine daha büyüktür. Kandillikler zamanında mum ya da gaz lambası asılması amacıyla kullanılmıştır.

Şekil 34. Kandilic Detayı

Yapıda Görülen Bozulmalar

Yapının yakın zamana kadar iki farklı aile tarafından kullanılması, günlük ihtiyaçlara bağlı müdahaleleri beraberinde getirmiştir. 2018 yılına kadar üst kat ev sahipleri, alt kat ise kiracılar tarafından kullanılmış; bu süreçte özgün plan şeması değiştirilmiştir. Zemin kattan birinci kata çıkan merdiven çevresi ahşap bölücülerle kapatılmış, zemin kata ek bir giriş oluşturulmuş ve birinci kat çıkması altında mutfak, banyo ve WC gibi mekânlar tuğla duvarlarla eklenmiştir. Zemin katta mekânsal boyutlar büyük ölçüde korunmuş, ancak kapı ve pencere düzeninde değişiklikler yapılmıştır. Birinci katta ise mevcut mekânlar işlev değiştirmiş, mutfak, banyo ve depo gibi yeni düzenlemelerle özgün plan kurgusu bozulmuştur. Ayrıca sofa mekânına beton balkon eklenmiş ve cephe düzeninde de değişiklikler meydana gelmiştir.

Yapıda gözlenen bozulmalar; malzeme bozulmaları, ekler, yok olmalar ve değişmişlikler başlıkları altında incelenmiştir. Malzeme bozulmaları kapsamında özgün ahşap kapı ve pencerelerde yıpranma, cephelerde ahşap karkas arası dolgu ve sıvalarda kabarma, çatlak ve dökülmeler tespit edilmiştir. Bu bozulmalar sonucu bağdadi çıtalar yer yer açığa çıkmıştır. Ahşap döşeme, kiriş, merdiven ve korkuluklarda çatlak, kırılma ve sehim gözlenmiş; cephe süslemeleri, payandalar ve diğer ahşap elemanlarda deformasyonlar belirlenmiştir. Duvar yüzeylerinde sıva bozulmaları ve kirlenmeler yaygındır. Çatı kaplamasında kiremit eksilmeleri ve malzeme yıpranmaları görülmektedir.

Ekler başlığı altında, yapıya sonradan eklenen niteliksiz müdahaleler değerlendirilmiştir. Bunlar arasında çıkma altındaki tuğla duvarlar, betonarme balkon ve merdivenler, beton zemin kaplamaları, demir korkuluklar, çelik destek elemanları, PVC yağmur inişleri, tavan kaplamaları, baca ekleri ve çeşitli tesisat unsurları yer almaktadır.

Yok olmalar kapsamında, yapının özgününde var olup günümüze ulaşmayan mimari elemanlar incelenmiştir. Cephelerde kapatılmış pencere izleri, çıkma altındaki özgün

payandaların kaybı ve özgün merdivenin yerini beton merdivenin almış olması bu kapsamda değerlendirilmiştir.

Değişmişlikler başlığı altında ise, iç mekânlarda özgün ahşap zemin kaplamalarının yerini halı ve seramik kaplamaların alması gibi malzeme ve kullanım değişiklikleri tespit edilmiştir. Yapılan bu analizler, restorasyon sürecinde uygulanacak müdahalelerin belirlenmesine temel oluşturmaktadır.

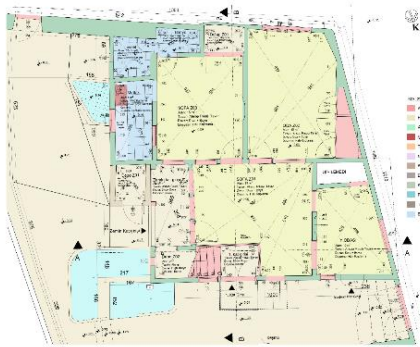
Şekil 35. Batı cephesi hasar analizi örneği

Şekil 36. A-A kesiti Hasar analizi örneği

Şekil 37. Kat planları dönem analizi

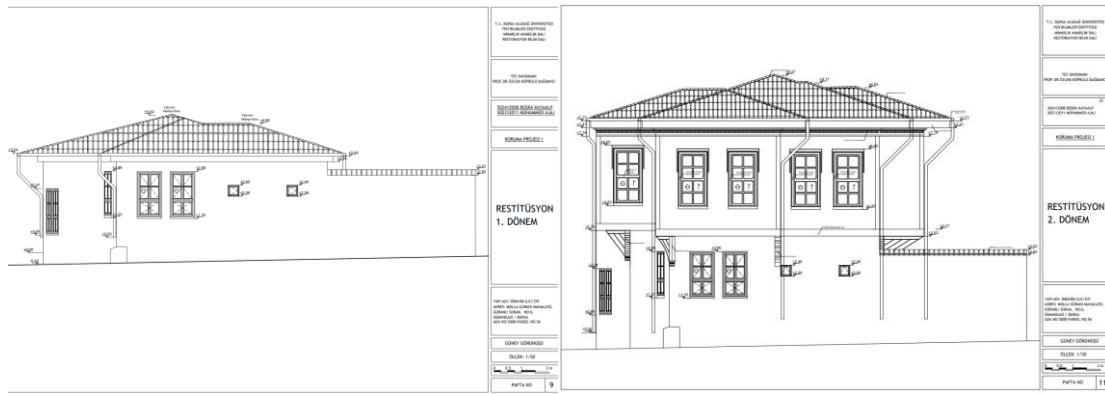
Şekil 38. Zemin kat planı malzeme analizi

Şekil 39. Birinci kat planı malzeme analizi

4. RESTİTÜSYON PROJESİ

Teze konu olan İbrahim Ilııcı Evi'nin restitüsyon projesi, yapı ile ilgili kaynak olmaması ve daha önce hiç çalışılmamış olmasından ötürü, sözlü kaynaklara ve yapıdaki izler doğrultusunda 2 ayrı döneme ayrılarak çizilmiştir. İbrahim Ilııcı Evi'nin 19. Yüzyılın sonlarında inşa edildiği kaynaklardan bilinmektedir. Yapının birinci döneminde sadece zemin katının olduğu yapıldığı dönemin mimari özelliklerini ve birinci katın mimari özellikleri incelendiğinde ise cumhuriyet döneminin izlerini taşıdığı görülmektedir. Yapının kullanıcıların değişmesi ve iki ayrı ailenin kullanımından dolayı yapıya yanlış müdahaleler yapılmıştır. 2. Dönemden sonra 2 ayrı kat olarak kullanıldığı için muhdes ekler eklenmiştir. Bu müdahaleler yapının mimari kimliğine zarar vermektedir. Bu yanlış uygulamalar yapıda restitüsyon sorunlarını oluşturmuştur.

Şekil 40. Güney cephesini 1. ve 2. dönem restitüsyon çizimleri

4.1. Planlarda görülen sorunlar

Yapının doğu sınırını taş duvar üzeri kiremit kaplamalı bahçe duvarı oluşturmaktadır. Bahçeye erişim, batı cephesindeki özgün çift kanatlı ahşap kapı ve iki basamaklı merdiven ile sağlanmaktadır. Bodrum kata giriş ise kuzey cephede yer alan üç basamaklı merdiven aracılığıyla yapılmaktadır. Güney cephesindeki bahçe kapısının ikinci dönem eki olduğu düşünülmektedir.

Birinci dönemde yapı tek katlı olup iç mekânda merdiven bulunmamaktadır. Bahçe ve yapı kotu arasındaki yaklaşık 1 m'lik farkın beş basamaklı taş merdiven ile aşıldığı değerlendirilmiştir. Zemin kattaki P1 penceresi özgün kabul edilmiş, yapının bu dönemde de kırma çatı ile örtülü olduğu öngörülmüştür. Günümüzde bulunan muhdes mutfak ve WC mekânları ile merdiven altındaki depo birinci dönemde mevcut değildir. Birinci kat ve ahşap merdivenler ikinci dönemde inşa edilmiş olup, bu katta yer alan ahşap kapılar, sandalyalık bandı ve P5 penceresi dönem eki olarak değerlendirilmiştir. Pencere kasaları korunmuş olmakla birlikte, cam bölmelerinin zaman içerisinde değiştiği düşünülmektedir. Zemin ve birinci kat tavanları özgün ahşap pasalı tavanlardan oluşmaktadır. Birinci kat plan şeması ve mimari özellikleriyle Cumhuriyet Dönemi Bursa konut mimarisinin karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır.

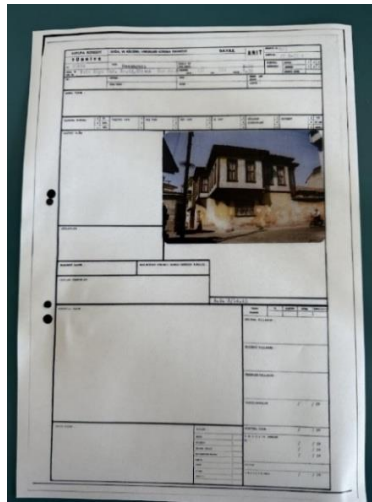
4.2. Cephelerde görülen sorunlar

Yapının doğu cephesi ve kuzey cephesi çok fazla müdahale görmüştür. Doğü cephesinde 2. Dönemden sonra çıkmanın altında görülen payanda izinden payanda kaldırıldığı düşünölüp yerine muhdes mutfak ve WC eklenmiştir. Cephede muhdes tuğla duvar ve üzerine niteliksiz sıva uygulanmıştır. Kuzey cephede ise muhdes betonarme balkon ve çelik taşıyıcıları betonarme merdivenler bulunmaktadır. Restitüsyon projelerinde çizilen merdivenlerin doğal taş olduğu ve ferforjelerinin bulunduğu düşünölmektedir. Kuzey cephesinde giriş kapısının solunda yer alan ahşap pencerenin bir kısmı merdiven yapıldıktan sonra kapatılmıştır. Cephelerde genel olarak niteliksiz ekler (tabelalar, doğalgaz ve tesisat kutuları, PVC yağmur iniş borusu ve yağmur olukları) yer almaktadır.

Zemin katta P1 penceresi bulunurken, birinci katta P5 penceresi bulunduğu tahmin edilmektedir. Zemin katta oda Z02 ve Z04 değıştirilen 2 adet pencere ve kapatılan pencere vardır. Banyo ve hela mahallerinin havalanması için güney cephede 2 adet pencere olduğu düşünölmektedir.

4.3. Malzeme sorunları

Yapıda yapılan incelemeler sonucunda, olağan dışı özellikler, olumsuz yönler, çeşitli bozulmalar tespit edilmiştir. Bodrum kat zeminin toprak halinde kaldığı görölmektedir. Zemin kata mekânsal ihtiyaçlardan kaynaklı zeminleri seramik kaplama yapılmıştır. Çıkma alanı altında yer alan muhdes mutfak ve WC mekanları tuğla duvarlarla oluşturulmuş, üzerleri niteliksiz sıva ile kaplanmıştır. Yapının özgün ahşap pencereleri kaldırılarak özgün karakterine uyum sağlanmadan yeni ahşap pencereler yerleştirilmiştir, zemin kat pencerelerine ise demir parmaklıklar ilave edilmiştir. Birinci katta bulunan mutfak, banyo ve WC mahallerinde seramik kaplama kullanılmıştır. Cephelerde özgün kireç sıvalarda dökölmeler ve çatlaklar oluşmuş, bodrum kat duvarlarında ise çimento esaslı ve özgün malzeme ile uyumsuz sıva uygulamaları tespit edilmiştir. Ayrıca çatıda eksilen alaturka kiremitlerin yerine Marsilya tipi kiremitler ve bir kısmının da taş ile tamamlandığı görölmektedir.

Şekil 41. Yapıya ait tescil fişı 1 (Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nden alınmıştır, Aralık 2024) (BKVKBK arşivi)

4.4. Restitüsyon Önerileri

Vaziyet planında, bahçe alanının büyüklüğü dikkate alınarak güney cephesindeki bahçe giriş kapısının kaldırılması, batı cephesindeki özgün çift kanatlı ahşap kapının ana giriş olarak kullanılması uygun görülmüştür. Özgün giriş basamaklarının duvara kadar uzatılması ve bodrum kattaki sağ pencerenin kapatılması önerilmiştir. Bahçenin kuzey bölümünde kotların düzenlenerek restitüsyon projesine uygun basamakların yapılması, ayrıca yürüme yolları ile bitki ve ağaçlar için toprak alanlar oluşturulması planlanmıştır.

Zemin katta muhdes mutfak ve WC mekânlarının kaldırılması, çıkmaların altına payanda yapılması ve Oda Z03'teki mevcut banyo ile yüklüğün banyo ve hela olarak değerlendirilmesi önerilmiştir. Oda Z04'ün mutfak olarak kullanılması ve havalandırmasının cepheden sağlanması uygun görülmüştür. Merdiveni kapatan ahşap bölücünün kaldırılması, tek kanatlı giriş kapısının yerine P1 penceresi eklenmesi ve özgün olmayan pencerelerin pencere açıklıklarına uygun P1 pencereleri ile değiştirilmesi önerilmiştir. Merdiven altındaki alanın depo olarak kullanılması ve buna bağlı olarak cephedeki P1 pencerelerinden birinin kapatılması uygun görülmüştür.

Birinci katta mevcut mutfak banyoya dönüştürülmesi, Oda 102'deki muhdes ahşap deponun kaldırılması ve mevcut pencerelerin P5 tipi pencereler ile değiştirilmesi önerilmiştir. Tavanlarda PVC kaplamaların kaldırılarak özgün ahşap döşeme ve kirişlerin ortaya çıkarılması, ayrıca Z04 mekânının tavan yüksekliğinin sofa ile aynı seviyeye getirilmesi uygun görülmüştür. Döşemelerde halı kaplamaların kaldırılarak özgün ahşap kaplamaların uygulanması, banyo, mutfak ve WC hacimlerindeki seramik döşemelerin yenilenmesi önerilmiştir.

Cephelerdeki tüm muhdes eklerin temizlenerek özgün pencere düzeninin yeniden oluşturulması uygun görülmüştür. Kuzey cephede kapının solunda bulunan pencerenin Z04'e ait P3 penceresi ile değiştirilmesinin merdiven kullanımına daha uygun bir çözüm sağlayacağı değerlendirilmiştir.

5. KORUMA PROJESİ

Proje konusu olan İbrahim Ilııcı Evi' nin asıl sahipleri öldükten sonra, yapının miras kaldığı kişilerin onarmak için yeterli bütçeleri olmadığından yapıyı bağışlamayı planlanmaktadır (mevcut geçici kullanıcılarla yapılan sözlü görüşmelerden yararlanılmıştır). Yapının sahipleri her ne kadar evi kullanamamaları da mevcut geçici kullanıcılar (1983 ten beri orada yaşayan kiracıların) için bile ihtiyaçları tam olarak karşılayamamaktadır. Yapının sadece zemin katı kullanılmaktadır. Bu sebeple geçici kullanıcılar sadece zemin katı kullanıp kendi imkanları ile tadilatlar yapmıştır. Bu tadilatlar sonucunda eve aşırı yük binmekte, evin taşıyıcı sistemi bozulmakta ve yapının zayıf yönlerine doğru çökmeler meydana gelmektedir. Özellikle çatı hem kullanıcılar hem de yoldan geçenler için çok büyük tehlike oluşturmaktadır.

Bu sebeple restorasyon çalışmalarına bir an önce başlanması gerekmektedir. Yapının koruma projesi yapısal değerlendirme ve kullanımına (işleve) göre hazırlanmıştır. Yapının tekrar konut olarak kullanılması uygun görülmüştür. Hazırlanan koruma projesi ile yapının özgün özelliklerinin korunması, uzun yıllar ayakta kalabilmesi ve kültürel mirasımızın bizden sonraki nesillere de ulaşması amaçlanmıştır.

5.1. Yapıya Ait Müdahaleler

İbrahim Ilıcı Evi'nin müdahale kararları; sağlamlaştırma, tamamlama, yenileme, yeniden yapım ve temizleme başlıkları altında belirlenmiştir. Bu bölümde söz konusu müdahale yöntemleri özetlenerek sunulmaktadır.

5.1.1. Sağlamlaştırma

Özgün ahşap kapı ve pencerelerin kullanılabilir durumda olanları korunarak sağlamlaştırılacaktır. Zemin kattaki P1 pencereleri ile Z01–Z04 kapıları ve birinci kattaki ahşap kapılar ile P5 penceresi bu kapsamda değerlendirilecektir. Ahşap elemanlar temizlenerek emprenye edilecek ve şeffaf koruyucu ile korunacaktır. Aşırı yıpranmış kısımlar özgün malzeme ve detaylara uygun olarak yenilenecektir. Çatı kiremitleri sökülerek sağlam olanlar yeniden kullanılacak, ahşap taşıyıcı sistemdeki hasarlar onarılacaktır. Gerekli durumlarda özgün malzeme ile yenileme yapılacak, su yalıtımı sağlandıktan sonra kiremitler yerlerine yerleştirilecektir. Cephe duvarlarında görülen harç aşınmaları ve sıva çatlakları özgün kireç harcı ile onarılacak; yapısal zayıflık görülen zemin ve duvarlar uygun tekniklerle desteklenerek sağlamlaştırılacaktır.

5.1.2. Tamamlama

Özgün olmayan tuğla ve çimentolu harç ile yapılmış müdahaleler kaldırılacak, eksik kısımlar özgün malzeme, boyut ve kireç esaslı harç kullanılarak tamamlanacaktır.

5.1.3. Yenileme

Ahşap döşeme, kiriş, merdiven ve korkuluklarda bozulmuş bölümler, sağlam kısımlar korunarak özgün malzeme ve detaylara uygun biçimde yenilenecektir. Tüm ahşap yüzeyler temizlenerek koruyucu uygulamalar yapılacaktır. Cephedeki ahşap süsleme elemanları, payandalar ve silmelerdeki bozulmalar özgününe uygun olarak yenilenecek; muhdes boya tabakaları temizlenecektir. Duvar yüzeylerindeki bozulmuş sıvalar raspalanarak özgün sıva ile yenilenecek ve projeye uygun şekilde boyanacaktır.

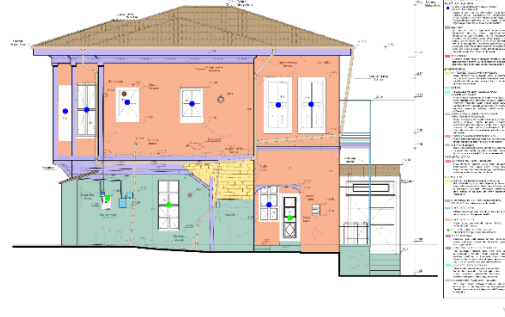
5.1.4. Yeniden Yapım

Özgün olmayan PVC tavan kaplamaları kaldırılacak, yok olmuş ahşap tavan özgün malzeme ve teknikle yeniden yapılacaktır. Kaybolmuş mimari elemanlar (çıkma altı payandalar vb.) restitüsyon verilerine göre yeniden inşa edilecektir. Cephelelerdeki pencere düzeni özgün durumuna uygun hale getirilecek; niteliksiz veya kapatılmış açıklıklar özgün tipte (P1 ve P5) pencereler ile yeniden oluşturulacaktır.

5.1.5. Temizleme

Geç dönemde eklenen beton döşeme, balkon, merdivenler ile seramik kaplamalar kaldırılacaktır. Özgün zemin bulunamayan alanlarda uygun malzeme ile yeni kaplama yapılacaktır. Özgün olmayan Marsilya kiremitler yerine alaturka kiremit kullanılacak; niteliksiz demir korkuluklar kaldırılarak uygun tasarımda yenilenecektir. Yapıya sonradan eklenen muhdes mekânlar, tesisat elemanları ve cepheyi bozucu unsurlar temizlenecektir.

Bodrum duvarlarındaki niteliksiz derzler kaldırılarak gerekli durumlarda özgün harç ile derz yenilemesi yapılacaktır; çimento esaslı sıva ve harçlar yüzeylerden arındırılacaktır.

Şekil 42. A-A kesiti müdahale kararları

Şekil 43. Doğu Cephesi müdahale kararları

4. Sonuç

Projeye konu olan 19. yy'da yapıldığı bilinen İbrahim Ilıca Konutu, Bursa'nın tarihi evlerinin çoğunlukta olduğu eski yerleşim bölgesi olan Hisar'da bulunmaktadır. Yapı yıllar içerisinde yapılan yanlış müdahaleler sonucu mimari özelliklerini yavaş yavaş yitirmiştir. Yapı bu haliyle günümüze kadar ulaşmayı başarmıştır. Bu sebeple yapıldığı dönemin yapım tekniklerine ve mimari özelliklerine ışık tutması açısından ayrı bir öneme sahiptir. Söz konusu yapı sahipleri hayatta olmadığı için onarılamamaktadır. Yapının geçici kullanıcıları da yetkileri olmadığı için kendi imkanları ile tadilat yapmaktadırlar. Fakat bu durum yapının kimliğine ve mimari değerlerine zarar vermektedir.

Projenin amacı daha önce hiç çalışılmamış restore edilmemiş inşa edildiği dönemin özelliklerini yansıtan, Bursa tarihi açısından önemli olan bu yapıyı göz önüne getirerek bir an önce yerel yönetimlerle birlikte restorasyon çalışmalarına başlanmasıdır. Aynı zamanda mevcut kullanıcıların biraz daha iyi şartlarda yaşamasını sağlamak için de bir olanak sağlanabilir. Bu sebeple yapının yok olmadan restorasyonunun yapılması ve kente kazandırılması gerekmektedir.

19. yy'in ender kalabilmiş yapılarından olan İbrahim Ilıca Konutu'nun korunması ve aynı işlevi ile devam etmesine yönelik gerçekleştirilen çalışmalar evrensel koruma çalışmaları çerçevesinde ele alınmıştır. Bursa'nın merkezinde bulunan ve bütünlüğünü koruyan yapının mimari özellikleri, kültürel ve ekonomik değeri yapıyı önemli kılmaktadır. Çalışmada, 1999 tarihli ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü İlkeleri ve 2013 tarihli ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nin yanı sıra, Ahunbay (2019), Feilden (2003) ve Jokilehto (1999) tarafından ortaya konulan çağdaş koruma kuramları ve müdahale yaklaşımlarından da yararlanılmıştır. Bu kuramsal çerçeve doğrultusunda yapının özgün mimari karakterinin korunması, minimum müdahale ilkesi ve sürdürülebilir kullanım yaklaşımı esas alınmıştır. Yapının korunması ve yaşatılması için gösterilen çaba; bölgede bulunan diğer kültür

varlıklarının korunması için örnek oluşturulacaktır. İbrahim Ilıcı Konutu restore edildikten sonra kültürel miras olarak kente kazandırılacak ve yapının daha uzun yıllar ayakta kalması sağlanacaktır. Yapı ayrıca gelecek nesillere aktarılarak yapıldığı dönemin mimari özellikleri açısından bizleri aydınlatacaktır.

Finansal Destek

Yoktur.

Açıklama

Bu çalışma Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda Koruma Projesi I dersi kapsamında hazırlanan çalışmadan türetilmiştir.

Çıkar Çatışması

Yoktur.

Yazar Katkısı

Büşra KAYAALP Araştırmacı, makale yazımı
Mohammed yahya AJAJ Araştırmacı, makale yazımı
Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ Proje / Ders Yürütücüsü

5. Kaynaklar

- [1] Ahunbay, Z., Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, YEM Yayınları, İstanbul, (2019).
- [2] Arseven, C. E., Türk Sanatı Tarihi, Cem Yayınları, İstanbul, (1984).
- [3] Eldem, S. H., Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları, İstanbul, (1968).
- [4] Eldem, S. H., Türk Evi, TAÇ Vakfı Yayınları, İstanbul, (1984).
- [5] Feilden, B. M., Conservation of Historic Buildings, Architectural Press, Oxford, (2003).
- [6] ICOMOS, International Charter on the Built Vernacular Heritage, Mexico, (1999).
- [7] Jokilehto, J., A History of Architectural Conservation, Butterworth-Heinemann, Oxford, (1999).
- [8] Kaplanoğlu, R. ve Kaplanoğlu, O., Bursa'nın Göç Tarihi, Nilüfer Belediyesi Yayınları, Bursa, (2015).
- [9] Kömürcüoğlu, E. A., Yapı Malzemesi Olarak Kerpiç ve Kerpiç İnşaat Sistemleri, İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası, İstanbul, (1962).
- [10] Kuban, D., Türk 'Hayat'lı Evi, MTR Yapım, İstanbul, (1995).

- [11] Postalcı, İ. E., Geleneksel Bursa Evlerinde Mekân Kullanımı Üzerine Bir Okuma, Kent Akademisi, (2019).
- [12] Yazar, M., İlkışık, M. ve Başaran, S., Bursa Hisar Bölgesi'nde Yeraltı Radarı ile Arkeo-Jeofizik İncelemeler, (Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları Dergisi), (2011).
- [13] Aksoy, F., 17. ve 18. Yüzyıl Bursa Evleri Yapı Çözümlemesi, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa, (2011).
- [14] Ervan, A., Mudanya Kenan Doğruöz Konağı Restorasyon Projesi, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa, (2018).
- [15] Kapar, P., Bursa Tophane Özalp Evi Restorasyon Projesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2008).
- [16] Özcan, K., Mudanya Kentsel Sit Alanının İncelenmesi ve Koruma İlkelerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul, (1995).
- [17] Tomsu, L., Bursa Evleri, Doçentlik Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, (1941).
- [18] Bursa Ansiklopedisi, Cilt 3, No: 3, Burdef Yayınları, İstanbul, (2002).
- [19] Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü (BKVKBK) Arşivi, Bursa, (Görüşme tarihi: Aralık 2024).
- [20] Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Hisar (Kale İçi) Haritası, <https://www.bursa.com.tr/tr/turizm-haritalari/223>, (Erişim tarihi: 20.05.2024).
- [21] Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Kalesi ve Kaleiçi Yapıları Gezi Rehberi, <https://www.bursa.bel.tr/dosyalar/yayinlar/nbd1wud20pc8c4.pdf>, (Erişim tarihi: 20.05.2024).
- [22] SALT Araştırma Arşivi, Suphi Bey Haritası, <https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/122041>, (Erişim tarihi: 20.05.2024).
- [23] Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Bursa Coğrafyası, <https://bursa.ktb.gov.tr/TR-70229/cografya.html>, (Erişim tarihi: 20.05.2024).